

Muntanya 2: festes

“Som un país de ciutats organitzades, barris organitzats, carrers organitzats, i pobles grans o menuts perfectament organitzats. A l’hora de fer festa, això sí: no tant, ni de lluny, en la resta de les activitats humanes, excepte potser la música de banda i la colombicultura.”

El primer dia de festes érem, a la plaça, més de tres-centes persones a sopar. Pot semblar que no és molta gent, però no hi cabíem: la plaça és a la mesura del poble, i el poble no té més de quaranta o cinquanta residents durant l’any.

Quan jo vaig arribar a la plaça, amb l’entrepà i la fruita, les taules ja eren parades, ordenadament, amb cadires plegables, i cobertes d’estovalles blanques de paper. Damunt de les taules hi havia ja plats d’ensalada, cacaus i olives, cerveses i botelles de vi, gots i plats per tot-hom i tovallons en abundàcia. La meitat dels qui seuen i sopen són forasters convidats per algú, i algú que és convida ell mateix, però ningú pregunta qui és qui ni amb quin dret aprofita la taula i la convidada: el sopar és lliure. Al final, algú passa amb grans termos de cafè, i amb termos d’aigua calenta i sobres amb infusions, i algú més va repartint puros i cigaretes de marca, com en un convit de casament, i conyac i licors a qui en demana. En acabant, des del cadafal de la música van citant els noms de les criatures que han guanyat copa o medalla aquella mateixa vesprada, narrant a la piscina o corrent una “marató” curta i costeruda. Els patrocinadors, a banda la Caixa Rural, són empreses de fills del poble (mobles, perruqueries, confeccions, supermercats, tèxtil a l’engròs o al detall, fusteria, el que vostès vulguen) establerts a Castelló, València o Barcelona. De manera que són moltes copes, moltes medalles i molts regals per als xiquets. Tothom sembla content, ben sopat, ben begut i fumant, tot és correcte, ordenat i sense escarafalls, i no costa res desaparar les taules, recollir els residus en bosses, i portar, com una corrua de formigues, el mobiliari al magatzem municipal. Llavors puja l’orquestra al cadafal i comença el ball.

No els cansaré amb els detalls del programa. Són vuit o deu dies rigorosament plens d’activitat ordenada, des de mig matí fins a la matinada. Hi ha tot el que ha d’haver-hi, misses i processons, pujada a l’ermita de Sant Cristòfol amb els penons al vent, molta dolçaina i tabal, fogueres i fogueretes, ball de jota per places i costeres (cada any hi ha més gent jove que balla), vaques de carrer matí i vesprada ca-

da dia, bous embolats a mitjanit, disco-mòbil, i un espectacle de varietats amb *vedettes* de nom conegut i estrelles de la televisió. La qüestió és el volum creixent de tota festa, els increïbles diners que costa, l’esforç que demana, l’organització, l’ordre, la dedicació, les virtuts de treball i de paciència, totes aquestes coses que sumades resulten difícil d’explicar-ho. Jo sopava al costat d’un senyor de Portbou casat amb una dona d’ací, i em deia: “Allà els ho conto i no s’ho creu ningú”. No s’ho creuen a Portbou, i supose que no s’ho creuria ningú fora del País Valencià. La densitat festera d’aquest país, l’espessor i extensió de la matèria festiva, les xarxes d’organització i de participació, la inversió en faena i en diners, són un fenomen absolutament sensacional. No és cert que els valencians (de ciutat o de poble, del pla o de la muntanya) no sabem organitzar-nos, que ens en fotem de tot i que anem per la vida amb el “pensat i fet”: som una gent amb una capacitat d’ordre, de divisió de funcions, de previsió i de treball organitzat absolutament imbatible. Bé, potser en previsió, volum i organització, el carnaval de Rio es pot comparar a les falles, però les falles ocupen *tota* la ciutat, i els carnivals no.

Som un país de ciutats organitzades, barris organitzats, carrers organitzats, i pobles grans o menuts perfectament organitzats. A l’hora de fer festa, això sí: no tant, ni de lluny, en la resta de les activitats humanes, excepte potser la música de banda i la colombicultura. I organitzats, això també, a escala no superior a la municipal: més enllà, comença la desorientació, el conflicte, la ideologia i el desastre: Però visiten vostès Morella l’any que toca, i comproven com s’organitza el Sexenni (el Sexenni costa sis anys de preparar), o vagen a terres de moros i cristians comproven com funcionen les *fil·laes*, de quina estructura, preparació, locals i organització disposen. O com funciona una falla de València, o una comissió gaiatera de Castelló, o la comissió de festes de Xodos, poble que té menys de quaranta veïns efectius i que fa festa com si en tinguera quatre-cents. Porte tota una vida observant metòdicament la gent del meu país, per professió i per passió, i no l’acabaré mai d’entendre. No és estrany que els forasters ens entenguin menys encara.